

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Iznaj vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrt leta 6 K. — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na. Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vin, na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne petitvste za enkrat K 1-80. Za večkratne oglašje primeren popust. V oddelku „Mala namizila“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. Nezaprite reklamacije so poštno preste.

Osvoboditev naših vojnih ujetnikov.

Veliko tisoče sinov jugoslovanske domovine še feči pod jarmom vojnega ujetništva. Druge države so svoje člane večalimani že vse oprostile ujetniških spon, če izvzamemo ujetnike v Rusiji, iz katerega je povratek vsled notranjega nereda menda nemogoč. Italija je iz ujetništva odpustila skoraj vse pripadnike drugih držav, samo Jugoslovane je zadržala. Ljudstvo se je povpraševalo ter še vedno povprašuje, ali je vlada naše države kaj storila za osvoboditev naših vojnih ujetnikov. Kot tolmač ljudskih želja in zahtev je poslanec dr. Hohnjec ministrskemu predsedniku Davidoviču 29. oktobra poslal interpelacijo in 4. decembra pr. l. vprašanje o tem, kaj bo z našimi vojnimi ujetniki v Italiji, kdaj bodo oproščeni in kaj je naša vlada storila za nje.

Na to interpelacijo, odnosno vprašanje je ministrski predsednik kot vodja poslov zunanjega ministrstva 25. decembra dal odgovor, ki je dr. Hohnjec preko

predsedstva Narodnega predstavništva bil dostavljen čez eden mesec in, ki slove tako-le:

Gospod poslanec! Od Vašega zadnjega vprašanja, dostavljenega mi z aktom predsedništva začasnega Narodnega predstavništva br. 6277 od 11. tega meseca, se je zgodil značilen preokret v držanju uradne Italije. Potem ko se je dolgo upirala odpustiti domov jugoslovanske ujetnike, je italijanska vlada nazadnje odstopila od svojega nepopustljivega držanja ter je sprejela predlog kraljevske vlade o osvobojevanju naših ujetnikov. Ta značajan uspeh je delo dolgih in mučnih naporov kraljevske vlade. Dostavljam Vam to na znanje, imam čast Vas prositi, gosp. poslanec, da prejmete uverenje mojega spoštovanja.

Ljuba Davidovič.

Predsednik ministrskega sveta:

Uradno znižanje cen pri živini.

Poslanec dr. Hohnjec je v imenu Slov. Kmečke zveze 26. januarja poslal deželni vladi v Ljubljani naslednji protest:

Po poročilu Ljubljanskega dopisnega urada z dne 22. januarja je deželna vlada za Slovenijo poslala vsem okrajnim glavarstvom in civilnemu komisariatu za Prekmurje navodila, po katerih naj se določijo v cel Sloveniji po enotnih načelih prodajne cene za živila in druge vsakdanje potrebščine. Po izjavi strokovnjakov, ki jih je zaslišal odsek za prehrano, je smatrati naslednje cene za klavno živino kot primerne in odgovarjajoče sedanjim prilikam: za vola 8 do 10 K za kilogram žive teže, za krave 6 do 8 K za kilogram, za bika in telice 7 do 9 K za kilogram, za koščeno živino pa brez razlike 5 K za kilogram žive teže. Okrajna glavarstva imajo poskrbeti, da se te cene čimprej uveljavijo ter vsako navijanje teh cen prepreči.

Zoper to namero deželne vlade, ki je v protislovju s proglašanim in drugod veljavnim načelom svobodne trgovine, ter proti gospodarstvu slovenskega kmeta zelo obšutno škodovati, moram v imenu Slov. kmečke zveze odločno ugovarjati.

Deželna vlada se sklicuje na mnenje strokovnjakov, ki jih je zaslišal odsek za prehrano in ki so omenjene cene 5 do 10 K za kilogram spoznali in določili kot primerne in sedanjim prilikam odgovarjajoče.

Kot pravično načelo za določitev cen more veljati edino le-to: Cene živine in sploh vsem kmetiskim pridelkom morajo biti s sedanjimi cenami za obleko, obutele, platno, klobuke, železo, vse orodje itd. v istem razmerju, kakor pred vojno. Vzporedimo si cene pred in po vojni:

stal je pred vojno	sedaj stane	kolikokrat je dražje
1 klobuk 6-8 K	200-500 K	30-80
1 m platno 16-20	400	25
1 par čevljev 16-20	400	25
1 obleka za kmeta 80-100	1500-2000	30-40
plača za klapca na leto 160	900-1200	6-8, k temu je še treba dati obutele, obleko...
plača za deklo na leto 120	800-1000	9
1 kg žive teže pri živini 80-1		45

Iz te vzpore ditve sledi, da bi živina la morala stati 1 kilogram najmanj 20 do 25 K, potem bi se niti ne dosegla razumno istega zvišanja cen kakor druge reči, ki jih rabi kmet. Na taki višini pa cene živine nikdar niso bile, niti so sedaj, niti menda nikdar ne bodo. Cene pri živini bi se smele le t krat znižati, če bi se sorazmerno znižale cene pri vseh vrstah blaga in potrebščin. Dokler pa se to ne zgodi, je vsako uradno znižanje cen pri živini neupravičeno.

Iz navedenih razlogov moram zoper vladino določitev cen pri živini v imenu Slov. kmečke zveze odločno ugovarjati. Hkrati je treba vlado opozoriti na to, da bo njena naredba o znižanju cen pri živini najbrž imela to posledico, da se bo v naših krajih ponudba živine za prodajo zmanjšala ter bo narastla tihotapska trgovina z živino preko državnih mej in preko meje na Hrvaško, kjer je cena živine višja.

„Samostojni“ z noži in gorjačami.

Pristaši „Samostojne kmetijske stranke“ so v vsakem oziru dediči in nasledniki divjaških Stajercincev. Njih orožja so: laži nasilje, nož, gorjače, kamenje in gnila jajca. Pišece in Dobova, kjer so Urekovi pristasi krščanskimisleče kmete obmetavali z

LISTEK.

Januš Golec.

Pozdravi rojakov.

Rajna Avstrija, da bi bila pokopana za vso večnost, bala se je menda, kot invalid in življenjski pohabljenec bi jej znal hoditi v trošno napolje, pa me je na višji ukaz porinila v ono hišo pri Gradcu, ki je imela komaj vidno načorgnan napis „Dom invalidov.“ Na lastno željo me niso vtiaknili v posebno celico — ampak med moštvo, med Slovence in Bosance. Po več letih priznani, prav v srce me je ganil koj prvi pozdrav pri vstopu v sobo, ko so me vsi pozdravili: „E, zopet en brate več! Pozdravljen in dobrodošel!“

Da, da, brat sem jim bil že koj pri prvem pozdravu. Brat po pohabljenem telesu in vojnem gorju izmognani duši. Sedaj sem bil v domu najžalostnejših vojnih posledic, v hiši živih mrličev — ljudi še po lahih moško krepkih ter fantovsko mladih, v objemu bratov, kakor so me prijateljski nazvali vsi, ko sem stopil med nje in me je ošvignilo bratsko oko invalidov Slovencev in Bosancev.

Moji novi bratje so se odpravljali k ranemu poškutu, ko je meni odkazoval zdravnik prostor in posteljo. Za zglavji teh invalidnih bratov se je svetlikalo vse polno umetnih rok, k posteljam so bile pristonjene one svetlikaste usnjate in lesene noge. Ta pogled na te umetne človeške ude me je dirnil in presunil v trenutku; v tolažbo me je pobožal, mi razblinil prvi žalostni utis komaj slišani in nezabni pozdrav: brate.

Vedno sem si predstavljal, da je ta graški invalidni dom hiša kletve, nevolje, sovraštva in opravičenih solz. Ne, že koj prvi večer sem se prepričal, da so mi ti novi telesni bratje, bratje tudi po krščansko verni duši, v kateri nikoli ne zatone in ne ugasne oni blaženi up na plačilo in nagrado za udano

preboleno gorje. Dom živega gorja: bil je dom slovensko bratskih pogovorov. Lopovi so bili v ustih teh bratov le avstrijski, madžarski in nemški poveljniki s svojimi cesarji in državama vred in nikdo drugi. Zelja v grob in večno propast je sikala iz teh za celo življenje življenjsko potrebnih udov oropanih bratov le: Avstriji, Nemčiji in prokleti Italiji.

Prav v srcu zadovoljen, da sem prišel tu med brate, sem legel tuč jaz k počitku in spal prvič koj vojak res med telesnimi ter dušnimi brati.

Zjutraj pa me je predramilo iz spanja ono rožljanje s protezami, ono skripanje umetnih rok in stopicanje ter škropljanje železno-usnjatih nog. Bratje so vsajali, si privezovali umetne roke in tuje noge. Sanitetni narednik je vstopil, pozdravil in začele so se vsakdanje vaje v oblačenju enorokih mi bratov. Res, začudeno sem smrel, do kolike spretnosti se povspne človek samo z eno roko. Vsi enoroki so se obuli in oblekli z eno samo roko brez tuje pomoči.

Mene je narednik opozoril, naj tudi jaz pazim na to enoroko opravilo, da bom lahko stopil po enem mesecu vsakdanje vaje med že dokaj spretno brate, ki ne rabijo pri napravi nobene tuje pomoči. Brat Janko iz same bele Ljubljane mi je še počasi pokazal, kako se smukne v hlače pri dejanski pomoči ene roke, kako se zadrignejo in zapentljajo čevlji z zobmi, vse drugo pa je itak enostavno in za eno roko prav samoobsebi umevno.

Veliko večji reveži kot enoroki so skraja enoroki. Hoja z umetno nogo ni nič kaj enostavna, česar bi se človek koj lahko lotil. Kolikrat je kateri siromak padel, se pobiral s trudom, predno si je opomogel toliko, da je stal na svoji in umetni nogi samostojno. V hoji z umetno nogo se zbrihta invalid še le po nekaj mesecih res vstrajne in požrtvovalne vaje.

Namen tega graškega invalidnega doma je bil: invalide toliko izvežbati v rabi umetnih rok in nog, da ne bi bili pri vsakem življenjskem koraku navezani na tujo pomoč. In ta večja invalidov je rodila večkrat občudovanja vredne uspehe, katerim so se

čudili zdravi in nepoškodovani ljudje.

Ko so se pa moji bratje enkrat oblekli, jih je porazdelil narednik k raznim rokodelskim opravilom, ki so bila prikladna za eno roko in eno nogo. Ta večja v rokodelski stroki je bila bolj počasna, pa ne brezuspešna, ker vsak je napredoval pri delu od dne do dne, če tudi med stokratnimi bridkimi vzdihmi in med nadčloveško potrpežljivostjo in vztrajnostjo. Med brati v moji sobi je vladalo prepričanje: invalidni brat pomagaj si sam, država in drugi ti ne bodo stali vedno za hrbtom s polno skledo iz — samega usmiljenja!

Kakor rečeno in povedano, v naši sobi ni bilo one srove vojaške kletve in ne onega srdito obupnega zabavljanja. Le včasih se je pripetilo, da je kak novinec brez noge pozabil pod odejo, da ima samo le eno nogo, planil je kot zdrav iz postelje in se zakotalil po tleh. Pri takih prilikah so se izvilili tudi iz fantovskih in moških prs v srce segajoči vzdih in tožba čez to nesrečno vojno. Solze sem videl lesketati v očeh svojih bratov le ob času obiskov, ko so prihajale med invalide: matere, žene, sestre in otroci. Pri vrelcu solza svojecev se je oplahnilo v kopeli človeškega gorja — solzah — tudi invalidovo oko.

Mene niso gonili med rokodelce, ampak ko sem enkrat dokazal, da znam rabiti samo desnico pri napravljajanju, sem lahko pisal in čital in se sprehal po vrhu, nikdo se ni zmenil za me, da sem bil le na večer ob določenem času v sobi in pod odejo. Toliko mi je pomogla ta invalidna večja v graškem invalidnem domu, da se ne ustrašim še danes pri napravljajanju prav nobenega, ki rabi obe roki. Eden in pol meseca sem večbal zdravo desnico v samopomoči in jo izuril toliko, da pogrešam danes ravo levice le pri rezanju mesa, ker ni lepo, da bi držal v družbi z zobmi vilice in rezal z desnico, kakor so nas učili v invalidnem domu.

Ni tokrat moj namen, da bi s temi malenkostnimi vrstami popisal celo hišo življenjskega invalidnega gorja v domu invalidov, kar bom še storil ob priliki.